

II ZLW ds. tworzenia PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Sobkowsko-Korytnicka PLH260032

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KIELCACH

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zacertyfikowany system
zarządzania
środowiskowego
PL 2.30-002-00

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KIELCACH

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Obszar Natura 2000 Ostoja Sobkowsko – Korytnicka PLH260032 – zagrożenia, cele, działania ochronne

Fot. J. Starus

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KIELCACH

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KIELCACH

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Informacje dotyczące zagrożeń, celów działań ochronnych i propozycji działań ochronnych pochodzą z ekspertyzy przyrodniczej sporządzonej na potrzeby opracowania PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Sobkowsko – Korytnicka, obejmującej tereny położone poza obszarem rezerwatu przyrody Wzgórza Sobkowskie i terenami będącymi w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KIELCACH

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Przedmioty ochrony objęte opracowaniem – siedliska przyrodnicze

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha]	Ocena ogólna
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	0,92 (3 stanowiska)	B
5130	Formacje z jałowcem pospolitym <i>Juniperus communis</i> na wrzosowiskach lub wapiennych murawach	2,72 (2 stanowiska)	B
*6120	Cieplolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	5,31 (6 stanowisk)	B
6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i cieplolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>)	35,03 (20 stanowisk)	C

Przedmioty ochrony objęte opracowaniem – siedliska przyrodnicze c.d.

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha]	Ocena ogólna
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	0,68 (1 stanowisko)	B
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	327,61 (42 stanowiska)	B
*91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	4,95 (2 stanowiska)	C

Gatunki zwierząt

Kod	Nazwa	Liczba stanowisk	Ocena ogólna
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	2	C
1014	Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	12	B
1016	Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i>	4	C
1037	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	Gatunek zasiedla rzekę Nidę na całej długości odcinka w granicach obszaru; jego siedliska nie są pofragmentowane, dlatego też rzekę należy traktować jako jedno stanowisko.	B
1149	Koza <i>Cobitis taenia</i>	2	C
1145	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	2	C
5339	Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	2	B

Gatunki zwierząt – stwierdzone również podczas badań terenowych w 2018 - 2020 r.

Kod	Nazwa	Liczba stanowisk	Ocena ogólna
1098	Minogi czarnomorskie <i>Eudontomyzon</i> spp.	1	D
1163	Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>	1	D

Zagrożenia

- Zagrożenia to czynniki, które odpowiadają za oceny niezadowolającą „U1” lub złą „U2” dla poszczególnych parametrów i wskaźników stanu ochrony

Skala ocen stanu zachowania: FV (właściwy), U1 (niezadowolający), U2 (zły)

- Zagrożenia rozpatrywane i opisywane są z pozycji przedmiotów ochrony
- Zagrożenia mogą być wykorzystane we wszystkich postępowaniach ocenowych dotyczących planów i przedsięwzięć w obszarze lub jego sąsiedztwie

Cele muszą być:

- a) indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;
- b) kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;
- c) indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;
- d) indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć: pożądaný stan musi być:
 - ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie);
 - realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach);
 - kompleksowy (atomybuty i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwiać opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy);
 - precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony;
 - odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz gatunków wymienionych w załączniku II występujących w tych obszarach;
 - odzwierciedlać znaczenie obszaru dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typów siedlisk i gatunków.

Cele działań ochronnych zostaną uszczegółowione na etapie projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Sobkowsko - Korytnicka. Zapoznanie się z nimi będzie możliwe na etapie prowadzonych konsultacji społecznych do gotowego projektu planu zadań ochronnych.

Działania ochronne

- proste i zrozumiałe
- możliwe do osiągnięcia
- osadzone w perspektywie 10 lat

Zagrożenia, cele i działania ochronne przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 **Ostoja Sobkowsko – Korytnicka PLH260032** *- propozycje zapisów do PZO*

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* (fot. A. Chmaruk)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	<p>H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)</p> <p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p>	<p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p> <p>K02.02 Nagromadzenie materii organicznej</p>	<p>H01 - zanieczyszczenia mają wpływ na barwę i przezroczystość wód, co prowadzi do zmian w strukturze roślinności – wypieranie gatunków preferujących wody czyste, masowe powstają gatunki znoszące zanieczyszczenia wód, np. rogatka sztywnego <i>Ceratophyllum demersum</i></p> <p>K02.01 – zarastanie przez roślinność szuwarową doprowadza do zmniejszania się powierzchni zbiornika</p> <p>K02.02 - nagromadzenie materii organicznej może powodować wypływanie się zbiornika.</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<p>3150</p> <p>Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiska mi z <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i></p>	<p>U1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 0,92 ha; ➤ zapobieganie przedostawaniu się zanieczyszczeń do siedliska; ➤ przeciwdziałanie zamuleniu siedliska i zarastaniu przez roślinność szuwarową. 	<p>Osiągnięcie właściwego stanu siedliska nie jest możliwe w perspektywie 10 lat. Na poprawę stanu ochrony potrzebnych jest kilkadziesiąt lat.</p>

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	Działania związane z ochroną czynną
	Odmulanie około 30% danego zbiornika – za każdym razem na innej powierzchni. Wybrane ze zbiornika namuły wywieść lub rozplantować na przyległych działkach. Działanie prowadzić raz na 3 lata w okresie jesiennym.
	Ograniczenie zarastania ekspansji roślinności szuwarowej. Ręczne usuwanie trzciny i innych wysokich roślin ziemnowodnych na około 25% powierzchni z wywiezieniem biomasy. Prace prowadzić w terminie od 16 października do końca lutego.
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

5130 Formacje z jałowcem pospolitym *Juniperus communis* na wrzosowiskach lub wapiennych murawach (fot. A. Chmaruk)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
5130 Formacje z jałowcem pospolitym <i>Juniperus communis</i> na wrzosowiskach lub wapiennych murawach	<p>A03.03 Zaniechanie/brak koszenia</p> <p>A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu</p> <p>I02 Problematiczne gatunki rodzime</p> <p>K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p>	<p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p> <p>K02.03 Eutrofizacja (naturalna)</p>	<p>A03.03, A04.03 – zaprzestanie użytkowania siedliska doprowadza do uruchomienia naturalnej sukcesji</p> <p>I02 – nadmierny rozwój kłosownicy pierzastej <i>Brachypodium pinnatum</i> może doprowadzić do zaburzenia właściwej struktury gatunkowej siedliska</p> <p>J03.01 – silne zarastanie przez krzewy i drzewa, ekspansja traw może doprowadzić do utraty cech siedliska.</p> <p>K02.01 - wkraczanie drzew i krzewów powoduje zacinienie podłoża i eliminację gatunków światłolubnych. K02.03 - wzrost trofi podłoża powoduje wkraczanie gatunków mezofilnych</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
5130 Formacje z jałowcem pospolitym <i>Juniperus communis</i> na wrzosowiskach lub wapiennych murawach	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 2,72 ha; ➤ przeciwdziałanie sukcesji (zarastanie przez krzewy za wyjątkiem jałowca pospolitego <i>Juniperus communis</i>). 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
5130 Formacje z jałowcem pospolitym <i>Juniperus communis</i> na wrzosowiskach lub wapiennych murawach	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe. (<i>Działanie obligatoryjne</i>).
	Wycinanie drzew i krzewów (przy lub poniżej szyi korzeniowej) z wywiezieniem biomasy. Wycinka prowadzona sukcesywnie po ok. 30% powierzchni na rok, na najbardziej zarośniętych powierzchniach siedliska. Pozostawiać jałowce <i>Juniperus communis</i> (zwłaszcza o formie kolumnowej) do 50% zwarcia. Wycinka w terminie od 16 października do końca lutego. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Koszenie/ściananie z wywiezieniem biomasy. Koszenie w terminie od 1 sierpnia do 31 października. Zabieg koszenia przeprowadzać od środka na zewnątrz powierzchni. Na powierzchniach powyżej 0,5ha pozostawić ok 15-20% powierzchni nieskoszonej (co roku inne fragmenty nieskoszone). Koszenie jako uzupełnienie wypasu; tj. jeden pokos co 2-3 lata naprzemiennie z wypasem. Działanie ciągle. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Wypas przy obsadzie zwierząt od 0,3 DJP do 1,0 DJP/h w terminie od 1 maja do 15 października. Wypas wykonywać co roku lub co dwa lata zamiennie z koszeniem. Po zakończeniu wypasu wykosić niedojady. Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu. Działanie ciągle. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

*6120 Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
(fot. A. Przemyski)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
*6120 Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	I01 Obce gatunki inwazyjne I02 Problematiczne gatunki rodzime	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	A03.03, A04.03 – zaprzestanie użytkowania murawy doprowadza do uruchomienia naturalnej sukcesji. I01 – obecność inwazyjnego gatunku przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> . I02 – nadmierna ekspansja jednego/dwóch gatunków może doprowadzić do zubożenia gatunkowego na płacie

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
*6120 Ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	FV	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 5,31 ha, ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie FV (3 płaty). ➤ poprawa stanu ochrony z U1 na FV (3 płaty). 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
*6120 Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. (<i>Działanie obligatoryjne</i>).
	Koszenie/ścinanie ok. 50% powierzchni rocznie z wywiezieniem biomasy (termin od 15 czerwca do 30 września) po wypasie lub zamiast wypasu. Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu. Działanie ciągłe. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Wypas przy obsadzie zwierząt od 0,3 DJP do 1,0 DJP/h w terminie od 1 maja do 15 października. Wypas wykonywać co roku lub raz na dwa lata zamiennie z koszeniem. Po zakończeniu wypasu wykosić niedojady. Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu. Działanie ciągłe. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Usuwanie gatunków inwazyjnych - przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> poprzez regularne koszenie minimum dwa razy do roku – punktowe wycinanie, wrywanie lub wykopywanie roślin. Działanie ciągłe. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis*)
(fot. A. Przemyski)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
<p>6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis</i> -<i>Festucion pallentis</i>)</p>	<p>A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu I01 Obce gatunki inwazyjne I02 Problematyczne gatunki rodzime J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.03 Eutrofizacja (naturalna)</p>	<p>A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>A03.03, A04.03 – zaprzestanie użytkowania murawy doprowadza do uruchomienia naturalnej sukcesji I02 - nadmierny rozwój rajgrasu wyniosłego <i>Arrhenatherum elatius</i> może doprowadzić do ujednoczenia składu gatunkowego. J03.01 – silne zarastanie przez krzewy, ekspansja traw może doprowadzić do utraty cech siedliska. K02.01 – wkraczanie drzew i krzewów powoduje zacienienie podłoża i eliminację gatunków światłolubnych.</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>)	U2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 35,03 ha, ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie U1 (8 płątów). ➤ poprawa stanu siedliska płątów ocenionych jako U2 na U1 (12 płątów). 	Poprawa stanu siedliska najgorzej zachowanych płątów jest możliwa w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>)	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. (Działanie obligatoryjne).
	Wycinanie drzew i krzewów (przy lub poniżej szyi korzeniowej) z wywiezieniem biomasy. Wycinka prowadzona sukcesywnie po około 30% powierzchni na rok, na najbardziej zarośniętych powierzchniach siedliska. Powstałą biomasę należy usunąć z miejsca zabiegu. Pozostawiać jałowce <i>Juniperus communis</i> o formie kolumnowej. Wycinka w terminie od 16 października do końca lutego. Działanie ciągłe. (Działanie fakultatywne).
	Koszenie/ścinanie z wywiezieniem biomasy. Koszenie w terminie od 1 sierpnia do 31 października. Zabieg koszenia przeprowadzać od środka na zewnątrz powierzchni. Na powierzchniach powyżej 0,5ha pozostawić ok 15-20% powierzchni nieskoszonej (co roku inne fragmenty nieskoszone). Koszenie jako uzupełnienie wypasu; tj. jeden pokos co 2-3 lata naprzemiennie z wypasem. Działanie ciągłe. (Działanie fakultatywne).
	Wypas przy obsadzie zwierząt od 0,3 DJP do 1,0 DJP/ha w terminie od 1 maja do 15 października. Wypas prowadzić co roku lub raz na dwa lata zamiennie z koszeniem. Po zakończeniu wypasu wykosić niedojady. Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu. Działanie ciągłe. (Działanie fakultatywne).
	Usuwanie gatunków inwazyjnych - nawłoci późnej <i>Solidago gigantea</i> - poprzez regularne koszenie minimum dwa razy do roku – wycinanie, wrywanie lub wykopywanie roślin. Koszenie - I termin maj, II termin sierpień, wrywanie całorocznie. Działanie ciągłe. (Działanie fakultatywne).
	Usuwanie gatunków inwazyjnych - klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> poprzez wrywanie siewek oraz podrostów. Równolegle pozostawienie pojawiających się odnowień rodzimych gatunków drzew (topól, wierzb, jesionów i wiązów, innych), które zajmą miejsce klonu. W przypadku drzew zaleca się wycinanie i frezowanie pni; alternatywnie można pozostawione pnie okorować. Dopuszcza się również zakładanie na ścięte pnie drzew aplikatory z herbicydami. Wycinka w terminie od 16 października do końca lutego. Działanie ciągłe. (Działanie fakultatywne).
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) z trzęślicą modrą *Molinia caerulea* i krwiściągiem lekarskim *Sanguisorba officinalis*, (fot. J. Starus)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>(Molinion)</i>	K02.02 Nagromadzenie materii organicznej	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	A03.03, A04.03 - zaprzestanie użytkowania murawy doprowadza do uruchomienia naturalnej sukcesji K.02.02 Ograniczenie lub uniemożliwienie kiełkowania gatunków związanych z danym siedliskiem

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 0,68 ha, ➤ poprawa stanu ochrony z U1 na FV. 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. (<i>Działanie obligatoryjne</i>).
	Koszenie/ścinanie z wywiezieniem biomasy. Koszenie w terminie od 15 sierpnia do 30 września, raz rocznie z pozostawieniem około 20% powierzchni (co roku inne fragmenty nieskoszone). Koszenie na wysokości ok. 10 cm. Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu. Działanie ciągłe. (<i>Działanie fakultatywne</i>).
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) ze śmiałkiem darniowym *Deschampsia caespitosa* (fot. J. Starus)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	I02 Problematiczne gatunki rodzime J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K02.02 Nagromadzenie materii organicznej	A02 Zmiana sposobu uprawy A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu I02 Problematiczne gatunki rodzime K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.02 Nagromadzenie materii organicznej	A02 – istnieje ryzyko, że płaty w przyszłości będą zaorane, ponieważ obserwuje się to zjawisko na sąsiednich działkach A03.03, A04.03 - zaprzestanie użytkowania łąki doprowadza do uruchomienia naturalnej sukcesji I02 – znaczny udział w płacie śmiałka darniowego <i>Deschampsia caespitosa</i> J03.01 - zaburzony skład gatunkowy może doprowadzić do utraty cech siedliska. K02.01 - na powierzchniach wyłączonych z gospodarowania może dochodzić do ustępowanie gatunków związanych z danym siedliskiem na rzecz ekspansywnych gatunków charakteryzujących kolejne etapy sukcesji K02.02 - ograniczenie lub uniemożliwienie kiełkowania gatunków zbiorowisk nieleśnych, na skutek gromadzenia się wojłoku w wyniku braku koszenia i spasanania

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 327,61 ha, ➤ poprawa stanu siedliska płatów ocenionych jako U2 na U1 (11 płatów), ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie U1 (30 płatów), ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie FV (1 płat). 	W obecnych warunkach nie ma możliwości osiągnięcia właściwego stanu ochrony w perspektywie 10 lat, a jedynie poprawę najgorzej zachowanych płatów na ocenę U1.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. (Działanie obligatoryjne).
	Koszenie/ścinanie z wywiezieniem biomasy. Koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września. Zabieg koszenia (1-2 pokosy rocznie) przeprowadzać od środka na zewnątrz powierzchni, ręcznie lub sprzętem mechanicznym nie powodującym naruszenia wierzchniej warstwy gleby. Na powierzchniach powyżej 1 ha pozostawić ok 15-20% powierzchni nieskoszonej. Zalecane jest nawożenie do 60 kg N/ha/rok oraz wapnowanie. Działanie ciągle. (Działanie fakultatywne).
	Wypas jako uzupełnienie koszenia, prowadzić zamiennie z drugim pokosem, przy obsadzie zwierząt od 0,5 DJP do 1,0 DJP/h w terminie od 15 lipca do 15 października. Po zakończeniu wypasu wykosić niedojady. Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu. Działanie ciągle. (Działanie fakultatywne).
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

91E0 niżowy łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*
(fot. A. Przemyski)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew I01 Obecne gatunki inwazyjne J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	X Brak zagrożeń i nacisków	B02.04 - zbyt małe zasoby martwej materii organicznej oraz grubowymiarowego martwego drewna stojącego i leżącego, a w konsekwencji deficyt roślin i zwierząt związanych z mikrobiotopami starych i martwych drzew, a także rozkładającego się drewna. J03.01 – zaburzony skład gatunkowy runa I01 – obecność inwazyjnego gatunku klona jesionolistnego <i>Acer negundo</i> może powodować zaburzenia w składzie gatunkowym

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
<p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe)</p>	<p>U2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie siedliska na powierzchni ok. 4,95 ha, ➤ zwiększenie udziału martwego drewna: pozostawianie wielkowymiarowego martwego drewna na poziomie >5 szt. na ha i ilościowo przekraczające 10% zasobności drzewostanu 	<p>W związku z brakiem starych i martwych drzew, a także brakiem rozkładającego się drewna oraz związanych z nimi mikrobiotopami roślin i zwierząt, właściwy stan może być osiągnięty dopiero w perspektywie kilkudziesięciu lat.</p>

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	Działania związane z ochroną czynną
	Zwiększenie udziału martwych i zamierających drzew. Działanie ciągłe
	Usuwanie gatunków inwazyjnych - klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> poprzez wrywanie siewek oraz podrostów. Równoległe pozostawienie pojawiających się odnowień rodzimych gatunków drzew (topól, wierzb, jesionów i wiązów, innych), które zajmą miejsce klonu. W przypadku drzew zaleca się wycinanie i frezowanie pni; alternatywnie można pozostawione pnie okorować. Dopuszcza się również zakładanie na ścięte pnie drzew aplikatory z herbicydami. Wycinka w terminie od 16 października do końca lutego. Działanie ciągłe.
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
	Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*
(siedlisko) (fot. A. Osikowski)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
1188 Kumak nizinny <i>Bombina</i> <i>bombina</i>	F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K03 Międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt K03.04 Drapieżnictwo	A02.01 Intensyfikacja rolnictwa A08 Nawożenie/nawozy sztuczne/ K03 Międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt K03.04 Drapieżnictwo	F01.01 – niewłaściwa gospodarka rybacka, w tym nadmierne i niezgodne z siedliskiem zarybienia, odłowy technikami niszczącymi roślinność i osady dno. J03.01 – zarastanie zbiorników wodnych roślinnością nadbrzeżną oraz szuwarem powodujące nadmierne zacienienie oraz wypływanie. K03, K03.04 – obecność ryb drapieżnych w zbiornikach, w których występuje kumak. A02.01 - w przypadku starorzecza zagrożeniami są przede wszystkim wypływanie i zarastanie, co może doprowadzić do utraty cech siedliska pożądanego przez kumaki. Zagrożeniem potencjalnym jest możliwa intensyfikacja rolnictwa w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika. Obecnie otoczony jest on łąkami, natomiast wprowadzenie innych upraw mogłoby się wiązać ze zwiększeniem nawożenia i stosowania herbicydów oraz insektycydów, które po dostaniu się do zbiornika mogłyby mieć działanie eutrofizujące lub/i toksyczne (A08)

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie U1, ➤ zapewnienie udziału szuwarów w powierzchni zbiorników na poziomie min. 50% i wysokości nieprzekraczającej 1 m ponad poziom wody, ➤ utrzymanie poziomu zacienienia powierzchni zbiorników na poziomie poniżej 50%. 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska nie jest możliwe w perspektywie 10 lat. Na poprawę stanu ochrony potrzebnych jest kilkadziesiąt lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Działania związane z ochroną czynną
	Odmulanie około 30% danego zbiornika – za każdym razem na innej powierzchni. Wybrane ze zbiornika namuły wywieść lub rozplantować na przyległych działkach poza przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000. Po odmuleniu całości zbiornika dopuszcza się możliwość zmniejszenia częstotliwości niniejszego zabiegu. Raz na 3 lata w okresie jesiennym.
	Prześwietlenie drzew i krzewów wzdłuż brzegów. W pasie do 10 m od brzegów utrzymywać zwarcie koron nie większe niż 50%. Wycinka w terminie od 16 października do końca lutego. Działanie ciągłe.
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
	Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.

1014 Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*
(Fot. J. Przybylska)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
1014 Poczwarówka zwiężona Vertigo angustior	A02.03 – usuwanie trawy pod grunty orne A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja A03.03 – zaniechanie/brak koszenia A08 - nawożenie B01 – zalesianie terenów otwartych E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie J02.05.04 – zbiorniki wodne K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja	A02.03 – usuwanie trawy pod grunty orne A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja A03.03 – zaniechanie/brak koszenia B01 – zalesianie terenów otwartych E01.03 – zabudowa rozproszona E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie J02.05.04 – zbiorniki wodne K01.03 – wyschnięcie K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja M01.02 – susze i zmniejszenie opadów	W obrębie stanowiska część łąk jest zbyt intensywnie koszona (A03.01), na niektórych zaniechano koszenia (A03.03) i są na różnych etapach sukcesji (K02). Część dogodnych dla gatunków siedlisk zalesiono (B01), na niewielkim fragmencie wykopano staw (J02.05.04). Opisywane zagrożenia powodują zmniejszenie powierzchni siedliska gatunku. Ze względu na to, że stanowisko bezpośrednio sąsiaduje z zabudową, potencjalnym zagrożeniem jest pozbywanie się odpadów (E03.01) oraz ekspansja zabudowy (E01.03). W przypadku osuszenia terenu przez regulację cieków (J02.01) część użytków zielonych mogłaby być zamieniana na grunty orne (A02.03). Na antropopresję mogą nakładać się niekorzystne zmiany klimatyczne prowadzące do zmniejszenia sumy opadów (M01.02) i wyschnięcia siedlisk (K01.03). Niewielki płat ekstensywnie użytkowanej łąki na stoku, narażony na sływ nawozów z położonych wyżej pól uprawnych (A08), co sprzyja eutrofizacji i niekorzystnym dla gatunku zmianom roślinności.

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1014 Poczwarówka zwązona <i>Vertigo angustior</i>	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie FV (5 stanowisk), ➤ poprawa stanu ochrony z U1 na FV (7 stanowisk). 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1014 Poczwarówka a zwężona <i>Vertigo angustior</i>	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. <i>(Działanie obligatoryjne).</i>
	Koszenie/ścinanie z wywiezieniem biomasy, przy wykorzystaniu sprzętu mechanicznego, nie powodując naruszenia wierzchniej warstwy gleby, w terminie od 15 września do 30 października, na wysokości ok. 10-15 cm, raz rocznie z pozostawieniem około 20% powierzchni (co roku inne fragmenty nieskoszone). Koszenie prowadzić od środka na zewnątrz powierzchni. Nie dotyczy działek, na których w danym roku prowadzona będzie eliminacja trzciny o czym mowa poniżej. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Ograniczenie ekspansji roślinności szuwarowej - koszenie najsilniej zarośniętych trzciną płatów siedliska dwukrotnie, w okresie maj-czerwiec i wrzesień-październik, na tych samych powierzchniach, do czasu zredukowania zwarcia do poziomu ok. 20%, wywóz biomasy, po tym okresie wprowadzenie działania o którym mowa powyżej. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Wycinanie drzew i krzewów z wywiezieniem biomasy - do uzyskania zacienienia mniejszego niż 40% powierzchni działki. Zabieg prowadzić w okresie od połowy października do końca lutego. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Utrzymanie prawidłowego poziomu wilgotności gruntu. Podczas prowadzenia prac utrzymaniowych na ciekach i konserwacji rowów melioracyjnych oddziałujących na płaty siedliska gatunku, zapewnienie utrzymania wysokiego poziomu wód gruntowych (grunt wyraźnie wilgotny lub mokry) poprzez dostosowanie rzędnej dna i/lub zastosowanie urządzeń umożliwiających okresowe lub ciągłe piętrzenie wody. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*
(Fot. J. Przybylska)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
1016 Poczwarówka jajowata <i>Vertigo mouliinsiana</i>	C01.04 – kopalnie E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie J02.12.02 – tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja	A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie J02.12.02 – tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych K01.03 – wyschnięcie M01.02 – susze i zmniejszenie opadów	<p>W dłuższej perspektywie gatunkowi zagrażają naturalne procesy wypłykania i zarastania starorzecza (K02). Potencjalnym zagrożeniem byłoby zasypywanie lub odwadnianie terenu (J02.01). Na antropopresję mogą nakładać się niekorzystne zmiany klimatyczne prowadzące do zmniejszenia sumy opadów (M01.02) i wyschnięcia siedlisk (K01.03). Miejscami obserwowane zasypywanie gruzem i odpadami z gospodarstw domowych (E03.01) i pogłębianie rowów, prowadzące do wysychania starorzeczy (J02.01). Potencjalnym zagrożeniem dla gatunku byłaby intensyfikacja użytkowania kośnego, prowadząca do zmian struktury roślinności i fragmentacji siedlisk (A03.01). W północno-zachodniej części hałda z pobliskiej kopalni wapieni (C01.04). W skali całego obszaru zagrożeniem dla ciągłości występowania gatunku są istniejące obwałowania, odcinające rzekę od terenów zalewowych. Znacząco ograniczają one możliwość powstawania nowych siedlisk, które mogłyby być skolonizowane przez gatunek – starorzeczy i lokalnych zabagnień terenu. Na odcinkach, na których nie ma obecnie wałów jest to zagrożenie potencjalne.</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1016 Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i>	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie FV (1 stanowisko), ➤ poprawa stanu ochrony z U1 na FV (3 stanowisk). 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1016 Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i>	Działania związane z ochroną czynną
	Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. <i>(Działanie obligatoryjne).</i>
	Podniesienie poziomu wody w siedliskach gatunku - tak by na min. 50% powierzchni siedliska poziom wody oscylował w granicach od 0,2 m poniżej poziomu gruntu do 0,2 m powyżej poziomu gruntu. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Wycinanie drzew i krzewów z wywiezieniem biomasy - do uzyskania zacielenia mniejszego niż 40% powierzchni siedliska. Zabieg prowadzić w okresie od połowy października do końca lutego. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Utrzymanie prawidłowego poziomu wilgotności gruntu. Podczas prowadzenia prac utrzymaniowych na ciekach i konserwacji rowów melioracyjnych oddziałujących na płaty siedliska gatunku, zapewnienie utrzymania wysokiego poziomu wód gruntowych (grunt mokry, miejscami zalany wodą na min. 50% powierzchni siedliska) poprzez dostosowanie rzędnej dna i/lub zastosowanie urządzeń umożliwiających okresowe lub ciągle piętrzenie wody. <i>(Działanie fakultatywne).</i>
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.	

1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*
(Fot. R. Maniarski)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	A03 – koszenie / ścinanie trawy	A02.02 – intensyfikacja rolnictwa E01 – tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane H01 – zanieczyszczenie wód powierzchniowych J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych J02.05.04 – zbiorniki wodne J02.05.05 – niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy	Na obniżenie jakości siedliska gatunku ma wpływ wykaszanie brzegów, powodujące uproszczenie struktury roślinności nadrzecznej (A03). Oddziaływanie to ma jednak charakter lokalny i nie zagraża populacji gatunku w skali obszaru. Na jakość wód Nidy niekorzystnie oddziaływałaby intensyfikacja rolnictwa w zlewni rzeki (A02.02) i zwiększenie udziału terenów zabudowanych (E01). Potencjalnie możliwe jest także pojawienie się w zlewni rzeki innych źródeł zanieczyszczeń (H01). Zabudowa i inne formy zagospodarowania terenów w sąsiedztwie koryta rzeczego mogą zwiększać presję na regulację wód (J02.03). Przegradzanie rzeki (J02.05.04 i J02.05.05) zwiększałoby udział odcinków o spowolnionym przepływie, niekorzystnych dla gatunku.

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	FV	➤ utrzymanie obecnego stanu ochrony na poziomie FV	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania
	Przy prowadzeniu prac utrzymaniowych niezbędnych dla zabezpieczenia infrastruktury technicznej (np. drogi, mosty, kanalizacja, sieci teletechniczne) lub zabudowań zlokalizowanych na terenach przyległych do rzeki należy uwzględnić konieczność; 1/ograniczenia zasięgu ingerencji do minimum gwarantującego zabezpieczenie zagrożonego mienia; 2/zachowania zasad dobrej praktyki utrzymania rzek; 3/stosowania rozwiązań o możliwie najmniejszym wpływie na jakość hydromorfologiczną rzeki; 4/ prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych, związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia.
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
	Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.

1149 Koza *Cobitis taenia*
(fot. K. Tatoj)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	X Brak zagrożeń i nacisków	<p>C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru</p> <p>H01.04 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych</p> <p>H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem</p> <p>H01.08 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych</p> <p>J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych</p> <p>J02.05.05 Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy</p>	<p>W czasie prowadzonych prac nie odnotowano zrzutu ścieków oraz aktualnie prowadzonych prac w korytach cieków. Takie działania są jednak dość prawdopodobne w przyszłości, dlatego określone zostały jako potencjalne. Ryby prowadzące denny tryb życia są szczególnie narażone na wszelkie ingerencje w dno koryt rzecznych. Przedmioty ochrony są także wrażliwe na jakość wody. Potencjalnymi zagrożeniami dla przedmiotów ochrony są ingerencje w dno i brzegi koryta rzecznoego (C01.01, J02.03, J02.05.05) utrudniające migrację oraz zanieczyszczenia zmieniające właściwości fizykochemiczne wody (H01.04, H01.05, H01.08).</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	U2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udrożnienie cieków wodnych - także poza obszarem Natura 2000, umożliwiając wędrówkę tarlową, ➤ powiększenie populacji oraz udziału przedmiotów ochrony w zespole ryb i minogów. 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania
	<p>Przy prowadzeniu prac utrzymaniowych niezbędnych dla zabezpieczenia infrastruktury technicznej (np. drogi, mosty, kanalizacja, sieci teletechniczne) lub zabudowań zlokalizowanych na terenach przyległych do rzeki należy uwzględniać konieczność; 1/ograniczenia zasięgu ingerencji do minimum gwarantującego zabezpieczenie zagrożonego mienia; 2/zachowania zasad dobrej praktyki utrzymania rzek; 3/stosowania rozwiązań o możliwie najmniejszym wpływie na jakość hydromorfologiczną rzeki; 4/prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych, związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia. Ingerencje niezbędne wykonywać wyłącznie pod nadzorem ichtiologicznym.</p>
	Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów
	Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.

1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*
(fot. K. Tatoj)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	X Brak zagrożeń i nacisków	<p>C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru</p> <p>H01.04 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych</p> <p>H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem</p> <p>H01.08 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych</p> <p>J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych</p> <p>J02.05.05 Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy</p>	<p>W czasie prowadzonych prac nie odnotowano zrzutu ścieków oraz aktualnie prowadzonych prac w korytach cieków. Takie działania są jednak dość prawdopodobne w przyszłości, dlatego określone zostały jako potencjalne. Ryby prowadzące denną tryb życia są szczególnie narażone na wszelkie ingerencje w dno koryt rzecznych. Przedmioty ochrony są także wrażliwe na pogorszenie chemicznej jakości wody. Potencjalnymi zagrożeniami dla przedmiotów ochrony są ingerencje w dno i brzegi koryta rzeczego (C01.01, J02.03, J02.05.05) utrudniające migrację oraz zanieczyszczenia zmieniające właściwości fizykochemiczne wody (H01.04, H01.05, H01.08).</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	U2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udrożnienie cieków wodnych - także poza obszarem Natura 2000, umożliwiając wędrówkę tarlową, ➤ powiększenie populacji oraz udziału przedmiotów ochrony w zespole ryb i minogów. 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania
	<p>Przy prowadzeniu prac utrzymaniowych niezbędnych dla zabezpieczenia infrastruktury technicznej (np. drogi, mosty, kanalizacja, sieci teletechniczne) lub zabudowań zlokalizowanych na terenach przyległych do rzeki należy uwzględnić konieczność; 1/ograniczenia zasięgu ingerencji do minimum gwarantującego zabezpieczenie zagrożonego mienia; 2/zachowania zasad dobrej praktyki utrzymania rzek; 3/stosowania rozwiązań o możliwie najmniejszym wpływie na jakość hydromorfologiczną rzeki; 4/ prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych, związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia. Ingerencje niezbędne wykonywać wyłącznie pod nadzorem ichtiologicznym.</p>
	<p>Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów</p> <p>Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.</p>

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*
(fot. K. Tatoj)

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
5339 Różanka Rhodeus sericeus amarus	X Brak zagrożeń i nacisków	<p>C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru</p> <p>H01.04 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych</p> <p>H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem</p> <p>H01.08 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych</p> <p>J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych</p> <p>J02.05.05 Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy</p>	<p>W czasie prowadzonych prac nie odnotowano zrzutu ścieków oraz aktualnie prowadzonych prac w korytach cieków. Takie działania są jednak dość prawdopodobne w przyszłości, dlatego określone zostały jako potencjalne. Ryby ostrakofilne, wymagające do rozmnażania małży z rodziny skójkowatych, są szczególnie narażone na wszelkie ingerencje w dno koryt rzecznych. Przedmioty ochrony są także wrażliwe na pogorszenie chemicznej jakości wody. Ingerencje w koryto, przegrody poprzeczne czy zanieczyszczenia wód powierzchniowych dokonane powyżej obszaru, mają zdecydowany wpływ na obszar i całą zlewnię. C01.01, J02.03 - ryby w czasie swojego życia wędrują na miejsca tarła, które najczęściej są w górze rzeki. Jeśli natrafią na barierę lub zostanie zniszczone ich tarlisko w górze rzeki - ich populacja w obszarze może się znacznie skurczyć. H01.04, H01.05, H01.08 - silne zanieczyszczenie wody, przesuwając się z nurtem - może zniszczyć całe populacje w obszarze. J02.05.05 - zabudowa hydrotechniczna poniżej obszaru, może doprowadzić do izolacji populacji znajdującej się w obszarze.</p>

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	U1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udrożnienie cieków wodnych - także poza obszarem Natura 2000, umożliwiając wędrówkę tarlową, ➤ powiększenie populacji oraz udziału przedmiotów ochrony w zespole ryb i minogów. 	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska jest możliwe w perspektywie 10 lat.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania
	<p>Przy prowadzeniu prac utrzymaniowych niezbędnych dla zabezpieczenia infrastruktury technicznej (np. drogi, mosty, kanalizacja, sieci teletechniczne) lub zabudowań zlokalizowanych na terenach przyległych do rzeki należy uwzględnić konieczność; 1/ograniczenia zasięgu ingerencji do minimum gwarantującego zabezpieczenie zagrożonego mienia; 2/zachowania zasad dobrej praktyki utrzymania rzek; 3/stosowania rozwiązań o możliwie najmniejszym wpływie na jakość hydromorfologiczną rzeki; 4/ prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych, związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia. Ingerencje niezbędne wykonywać wyłącznie pod nadzorem ichtiologicznym.</p>
	<p>Działania związane z monitoringiem stanu oraz monitoringiem realizacji celów</p> <p>Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu i ocena realizacji założonych celów.</p>

Dalsze prace:

- Przygotowanie projektu zarządzenia ustanawiającego PZO
- Udział społeczeństwa
- Podpisanie zarządzenia

Kontakt:

Koordynator planu:

Piotr Więckowski - 41 343 53 59

Planista regionalny:

Diana Bartkiewicz – 041 230 20 35

Asystent planisty regionalnego:

Anita Krywko – 041 230 20 35

